

Inventarisatie gevolgen hoge rente voor duurzame energiesector

Datum: 12 juni 2023

Bedrijven in duurzame energiesector lijden onder hogere rente

In 2022 is de ECB begonnen met het ophogen van de rente als reactie op de opgelopen inflatie. Op het moment van uitzenden van deze inventarisatie lag de ECB refirente (rente die banken moeten betalen aan de ECB wanneer zij geld bij de ECB opnemen) op 3%; inmiddels ligt deze sinds 4 mei al weer op 3,75%. De ophogingen van de rente door de ECB begonnen in juli 2022, hiervoor was de rente lang 0% of zelfs negatief. Deze ECB refirente werkt sterk door in de rente die banken rekenen voor hun eigen uitgegeven leningen. In een korte inventarisatie heeft de NVDE gepeild in hoeverre haar leden inmiddels effecten ondervindt van deze rentestijging.

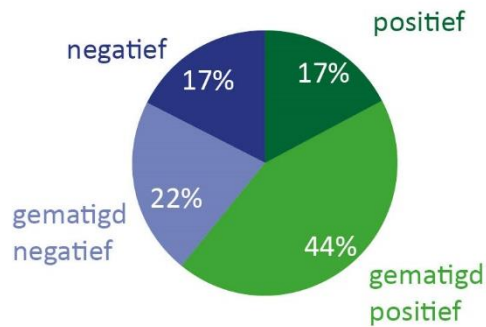
Eén derde van de bedrijven ervaart nu al nadelige effecten van de hogere rentetarieven op hun financieringsmogelijkheden (zie Figuur 1). En een meer dan één derde ervaart deze nu nog niet, maar verwacht in de nabije toekomst wel moeilijkheden. Met name de gestegen kosten van de lening/investering worden genoemd als effect van de hogere rente. Ook zien meerdere bedrijven dat de financieringsmix van de onderneming en/of investering is veranderd. Een ander significant nadelig effect van de hogere rente is dat er projecten worden uitgesteld of afgeblazen, bijna een derde van de bedrijven heeft dit ervaren.

Figuur 1: Respons op de vraag 'Hebben de verhogingen van de rentetarieven nadelige invloed op uw financieringsmogelijkheden?'

Impact van hogere rente op de businesscase van projecten

De businesscase voor projecten is afhankelijk van meerdere factoren, vooral kosten en opbrengsten spelen een grote rol. De gestegen kosten door de hogere rente zouden daardoor een significante impact kunnen hebben op de businesscase. Bij de vraag wat over het algemeen de verwachtingen van de businesscase voor projecten zijn geeft meer dan de helft nog aan dit positief of gematigd positief in te zien (zie figuur 2).

Figuur 2: Respons op de vraag 'Wat zijn in het algemeen uw verwachtingen voor de businesscase van (uw) projecten?'

Het blijft wel lastig om verwachtingen voor de businesscase te geven, gezien de vele factoren die kunnen fluctueren. Zo zijn recent de kosten fors gestegen van zowel de financieringskosten door de hogere rente als ook duurder materiaal en hogere lonen. De opbrengsten zijn echter ook gestegen, door hogere energieprijzen. Hoe beiden zich in de toekomst gaan ontwikkelen is tot op zekere hoogte onzeker, wel licht het in het verschieft dat de rente hoog blijft en waarschijnlijk nog meer zal stijgen om de inflatie te bestrijden.

In de inventarisatie is ook nog specifiek gevraagd naar het effect van de hogere energieprijs op de verwachtingen voor de businesscase van projecten. Dit omdat deze exceptioneel zijn gestegen als gevolg van de oorlog in Oekraïne. Met een piek op 1 september 2022 van €3,921 (€/m³) voor de gemiddelde gasprijs en van €0,860 (€/kWh) voor de gemiddelde stroomprijs. Inmiddels zijn de prijzen wel weer gedaald naar het niveau van begin 2022, maar liggen zo nog steeds vele malen hoger dan in het recente verleden. Al hoewel er vooral door meerdere bedrijven wordt aangegeven dat de gestegen energieprijzen hogere opbrengsten genereren, als ook duurzaamheid en besparing stimuleren. Stippen andere bedrijven aan dat de gestegen energieprijzen juist negatief zijn voor de businesscase voor hun projecten door hogere kosten.

Vertraging van de energietransitie

Een verontrustend beeld komt naar voren uit de antwoorden op de vraag wat de verwachtingen zijn over het effect van de hoge rente, energieprijzen, en andere marktomstandigheden op de (mogelijke) vertraging van de energietransitie en de gestelde doelen voor 2030. Meer dan 80% geeft aan dat zij matige, ofwel ernstige, vertraging voorzien (zie figuur 3).

Figuur 3: Respons op de vraag 'Verwacht u dat de hoge rente, energieprijzen, en andere marktomstandigheden de energietransitie vertraagt en dat de gestelde doelen voor 2030 moeilijker haalbaar zullen zijn?'

Financieringsmix van bedrijven en projecten

Uit de antwoorden blijkt dat financiering voor zowel de bedrijven zelf als ook voor hun projecten uit een diverse mix aan eigen en vreemd vermogen bestaat. Door de diversiteit aan financieringsopties, en dus antwoorden, is het lastig om hier conclusies uit te trekken. Wat wel opvalt is dat het grootste deel van financiering uit vreemd vermogen komt uit bancaire financiering, waar de stijgende rente natuurlijk een behoorlijk effect op heeft. Het is dan niet verwonderlijk dat bij de vraag of de kosten van vreemd vermogen voor financiering zijn veranderd in de tweede helft van 2022 ten opzichte van de eerste helft van 2022 meer dan de helft aangeeft dat deze met 1% en hoger zijn veranderd. Dat de gestegen rente een groot aandeel heeft in de zorgen om financiering is ook terug te zien in het percentage van 43,2 procent dat aangeeft dat alleen de gestegen rentes een oorzaak is van de gestegen Weighted Average Cost of Capital (WACC).

Bijna helft van de bedrijven verwacht omzetstijging eerste helft 2023

Zesenvertig procent van de bedrijven gaf aan dat de omzet in het eerste half jaar van 2023 hoger zal zijn in vergelijking met dezelfde periode in 2022. Zevenentwintig procent gaf aan dat dit hetzelfde zal zijn en de rest verwacht dat dit lager zal zijn. De hogere omzet zal waarschijnlijk grotendeels komen door hogere energieprijzen en gestegen vraag naar duurzame producten, beiden duwen de omzet omhoog. Een hogere omzet zegt natuurlijk niks over de uiteindelijke winst en financiële situatie van een bedrijven. De (hogere) kosten zullen hier nog een behoorlijke impact op hebben.

Methode inventarisatie

Het doel van deze inventarisatie is een beeld schetsen van de impact van de hogere rente op duurzame investeringen, in de duurzame energiesector. De rente is het afgelopen jaar fors gestegen. Het is duidelijk dat dit gevolgen heeft voor de financiering van projecten voor duurzame energie. De Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) peilde, samen met bij haar aangesloten branches, wat bedrijven (al) merken van de hogere rente en de impact op de energietransitie. De informatie kan de NVDE bij de politiek onder de aandacht brengen en ze zal voorstellen doen om investeringen in verduurzaming van ons energiesysteem minder last te laten hebben van deze rentestijgingen. Het aantal respondenten van deze inventarisatie bedraagt is 49. De vragenlijst is ingevuld in maart/april 2023.